

ปัจจัยทำนายผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ไพยมพร ไรจน์จันทร์แสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ ของ โปยมพร โรจน์จันทร์แสง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สุทธิรัช คณกาญจน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บาร์มี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ)

..... กรรมการ
(ดร.สุทธิรัช คณกาญจน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บาร์มี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 20 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. สุทธิชัย คนกาญจน์ ประธานกรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนคำแนะนำในการช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ทำให้เกิดความมุ่งมั่นจนงานสำเร็จลงได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์ รุ่นพี่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ให้ความรู้คำแนะนำ ให้กำลังใจที่ดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏรายชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องของ โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี , โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร โรงพยาบาลระยอง และโรงพยาบาลชลบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และเสียสละเวลาในการตอบแบบประเมินงานวิจัย ขอขอบคุณคุณสมควร สุขสัมพันธ์ ที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและให้คำแนะนำทางสถิติอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกท่านที่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นความประทับใจอย่างยิ่งตลอดไป

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของทุกฝ่าย ที่มีส่วนช่วยให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ไพยมพร โรจน์จันทร์แสง

47950193: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล: พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ/ ความฉลาดทางอารมณ์/ บรรยากาศองค์การ/ ผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาล/
พยาบาลวิชาชีพ/ โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียง

โพยมพร โรจน์จันทร์แสง: ปัจจัยทำนายผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์
ภาคตะวันออกเฉียง (FACTOR AFFECTING PROFESSIONAL NURSE'S PERFORMANCE IN REGIONAL
HOSPITAL, EASTERN PART OF THAILAND) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุทธิชัย คนกาญจน์, กศ.ด.,
จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D., 139 หน้า, ปี พ.ศ. 2550

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ การรับรู้ต่อบรรยากาศ
องค์การ ผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาล ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับผลการปฏิบัติงาน
และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพ
ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศ
องค์การ และ 4) แบบสอบถามผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แบบสอบถามส่วนที่ 2, 3, 4 มีความ
เชื่อมั่นเท่ากับ .89, .93, .97 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและสมการถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ (สำหรับอายุ 18-25 ปี, $M = 169.08$;
สำหรับอายุ 26 - 60 ปี, $M = 172.39$) มีบรรยากาศที่ดีในกรทำงาน ($M = 3.67$) และมีผลการปฏิบัติงานทางการ
พยาบาลอยู่ในระดับดี ($M = 3.01$)

2. ประสิทธิภาพในการทำงาน และความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ กับผลการ
ปฏิบัติงานทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .466, .270$ ตามลำดับ)
ส่วนบรรยากาศองค์การ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน

3. ตัวแปรที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ คือ ประสิทธิภาพ
และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งทั้งสองตัวแปรสามารถทำนายได้ร้อยละ 24.60

โดยมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

ผลการปฏิบัติงาน = $1.00 + .394$ ประสิทธิภาพในการทำงาน + $.549$ ความฉลาดทางอารมณ์

$Z_{\text{ผลการปฏิบัติงาน}} = .190Z_{\text{ประสิทธิภพในการทำงาน}} + .424Z_{\text{ความฉลาดทางอารมณ์}}$

47950193: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSIN ADMINISTRATION)

KEYWORDS: EXPERIENCE/ EMOTIONAL QUOTIENT/ ENVIRONMENT OF

ORGANIZATION/ JOB PERFORMANCE/ PROFESSTIONAL NURSES/

HOSPITAL IN EASTERN REGION OF THAILAND

PAYOMPORN ROJCHANSANG: FACTOR AFFECTING PROFESSTIONAL

NURSE'S PERFORMANCE IN REGIONAL HOSPITAL, EASTERN PART OF THAILAND.

ADVISORY COMMITTEE: SUTTHITAT KONKANGHANA, Ed.D., JURALUK BARAMEE,

Ph.D., 139 P. 2007

The purposes of this study were to examine the level of emotional quotient; nurse's perception of organizational climate and job performance; the relationships between working experience, emotional quotient and environment of organization with professional nurses' performance. Study sample were 324 professional nurses working at the hospitals in eastern region of Thailand. Research instruments included 4 parts: 1) demographic questionnaire, 2) emotional quotient questionnaire 3) organizational climate questionnaire and 4) professional nurse's performance questionnaire. The instrument part 2 - 4 were tested for content validity and the Cronbach's alpha reliability coefficients were .89, .93, .97 respectively. The data were analyzed using descriptive statistic, Pearson's correlation coefficient, and standardized multiple regressions.

Research findings were:

1. Professional nurses had the overall mean score of emotional quotient at a normal level (for age 18 - 25, $\bar{x} = 169.08$; for age 26 - 60, $\bar{x} = 172.39$) Environment of organization was at the good level ($\bar{x} = 3.67$) and Professional nurses' performance at the good level ($\bar{x} = 3.01$)

2. Working Experience and Emotional quotient were correlated with professional nurses' performance ($r = .466, .270, p \leq .05$)

3. Factors significantly predicted professional nurses' performance were working experience and emotional quotient. The predictors was accounted for 24.60 percent of the variance of nurses' performance ($R^2 = .246$)

The regression equations were as follow:

$$\text{Job performance} = 1.00 + .394\text{experience} + .549\text{emotional quotient}$$

$$Z'_{\text{job performance}} = .190Z_{\text{experience}} + .424 Z_{\text{emotional quotient}}$$

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพ.....	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผลการปฏิบัติงาน.....	11
คุณลักษณะของผลการปฏิบัติงาน.....	12
การประเมินผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	18
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานพยาบาล.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มีอิทธิพล ต่อผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์.....	26
ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์.....	27
ความเป็นมาของการศึกษาด้านความฉลาดทางอารมณ์.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

องค์ประกอบพื้นฐานของความฉลาดทางอารมณ์	30
ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์	32
การประเมินความฉลาดทางอารมณ์	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์	35
แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ	36
ความหมายของบรรยากาศองค์การ	36
มิติต่าง ๆ เกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ	38
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศองค์การ	48
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	58
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียง	62
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของ	
ประสบการณ์ในการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศขององค์การ และ	
ผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาล	64
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่	
ประสบการณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ และบรรยากาศองค์การกับผลการปฏิบัติงาน	
ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียง	67

“ต้นฉบับไม่มีหน้านี้”

“NO THIS PAGE IN ORIGINAL”

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
2 การดูใจและรูปแบบบรรยากาศพฤติกรรมองค์การ.....	45

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ในภาคตะวันออก	51
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหลังการติดตามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	51
3	แสดงลักษณะของข้อความเชิงบวกและเชิงลบของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 18 – 60 ปี)	52
4	ตารางแสดงเกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กลุ่มอายุ 18 – 25 ปี ..	54
5	ตารางแสดงเกณฑ์ปกติของคะแนน ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) กลุ่มอายุ 26 – 6 ปี ..	55
6	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลศูนย์ในภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพสมรส หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน (N = 324)	62
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสพการณ์ในการทำงาน	64
8	ค่าเฉลี่ย และระดับคะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข (อายุ 18 – 25 ปี) จำแนกโดยรวมหลายด้าน (N = 42)	64
9	ค่าเฉลี่ย และระดับคะแนนของความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข (อายุ 26 – 60 ปี) จำแนกโดยรวมและรายด้าน (N = 42)	65
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของบรรยากาศในองค์การของกลุ่มงานการพยาบาล จำแนกโดยรวมและรายด้าน (N = 324)	66
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาลของกลุ่มงานการพยาบาล จำแนกโดยรวมและรายด้าน (N = 324)	67
12	ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์การ กับผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพใน โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออก	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	
ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน (Standardized Multiple Regression)	
ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล	
ศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (N = 324)	69
14	
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของบรรณารักษ์ใน	
องค์การของกลุ่มงานการพยาบาล จำแนกเป็นรายข้อ (N = 324)	127
15	
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาลของ	
กลุ่มงานการพยาบาล จำแนกเป็นรายข้อ (N = 324)	132
16	
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการทำงาน ความฉลาดทาง	
อารมณ์และบรรณารักษ์องค์การ กับผลการปฏิบัติงานทางการพยาบาลของพยาบาล	
วิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	137

$$\text{Job performance} = 1.00 + .394\text{experience} + .549\text{emotional quotient}$$

$$Z'_{\text{job performance}} = .190Z_{\text{experience}} + .424 Z_{\text{emotional quotient}}$$

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University